

**Житомирський
державний
університет імені
Івана Франка**

**Тернопільський
національний
педагогічний
університет імені
Володимира
Гнатюка**

**Київський
столичний
університет імені
Бориса Грінченка**

Littera Scripta Manet:

**Нові тенденції у перекладознавстві,
філології та лінгводидактиці у контексті
глобалізаційних процесів**

**Матеріали 3-ї Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та молодих учених**

Житомирський державний університет імені Івана Франка,
5 листопада 2025 року

Житомир 2025

УДК 81'255:81'42:001.891

Н-76

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Житомирського державного університету
імені Івана Франка від «28» листопада 2025 року,
протокол № 22*

Рецензенти:

Антонюк Н. М., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Могельницька Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя Державного університету «Житомирська політехніка»;

Соловйова Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Littera Scripta Manet : зб. наук. пр. за матеріалами 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та молодих учених "**Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів**" / за ред. Полховської М. В., Борисенко Н.Д., Мосієнко О. В., Лисецької Ю. В. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2025. Вип. 11. 406 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, здобувачів та молодих учених «Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів», яка відбулася 5 листопада 2025 року в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в межах відзначення Міжнародного дня науки. Теми доповідей охоплюють лінгвістичну, перекладознавчу та лінгводидактичну галузі.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, цитат,

власних імен, посилань на наукові та літературні джерела, інші відомості відповідають автори публікації.

Думка редакції може не збігатися з думкою авторів.

©Колектив авторів,2025

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025

ЗМІСТ

1. Альошина К. О. Інноваційні технології викладання перекладу з використанням онлайн-платформ і симуляцій	10
2. Анишко С. І. Врахування індивідуальних психолінгвістичних особливостей учнів у процесі вивчення іноземної мови	13
3. Бабенко А. В. Відтворення історичних реалій в українському перекладі роману Дани Шварц “Анатомія. Історія Кохання”	16
4. Баранівська Д. В. Алгоритм укладання електронного словника юридичної термінології на платформі Lexonomy	19
5. Басараб В. С. Emerging abbreviations in English twitter/x discourse: linguistic patterns and functions	21
6. Бесараб Т. А. Особливості присвійного відмінка в англістиці	23
7. Бобер О. О. Власні назви роману Дж. Стейнбека "Of Mice and Men" та способи їхнього відтворення в українському перекладі	26
8. Бобруєнко О. Р. Генеза перекладацької думки: постановка проблеми	30
9. Богач І. А. Англомовна монологічна компетентність старшокласників як об’єкт педагогічних досліджень	33
10. Бойко О. О. Специфіка відтворення синтаксичних конструкцій роману С. Кінга “Керрі” в українському перекладі	35
11. Бондаренко К. Специфіка відтворення граматичних особливостей міжнародних документів українською мовою	38
12. Борецька К. І. Специфіка перекладу пісень в анімаційних фільмах	41
13. Буєвич А. О. Роль перекладу у локалізації цифрового середовища	43
14. Булатова В. С. Особливості та труднощі англо-українського перекладу рекламних повідомлень та слоганів.	46
15. Василенко Є. В. Inner prosody in silent poetry reading: the role of subvocalisation and imagined voice	49
16. Василишин С. В. The Line Between Accuracy and Atmosphere: Translating Forensic Realities in Simon Beckett’s the Chemistry of Death and Tess Gerritsen’s the Surgeon	51
17. Вовкогон С. В. Linguo-Psychological Foundations Of Conflict Communication	54
18. Вождаєнко М. М. Author’s Style in the Self-Help Book How to Set Healthy Boundaries by Chase Hill	55
19. Гайченя В. С. Особливості персонажного мовлення в творах Агати Крісті	58
20. Ганістрат Н. Ю. Мовна політика кечуа: мова як приклад культурної інтеграції	62
21. Гільтай К. О. Стилістичні та лексичні особливості перекладу протокольних промов у різних культурних контекстах	65
22. Гнатюк Д. Humorous Narrative In Modern American Novels and Rendering It In Ukrainian	67
23. Горбань В. О. The Impact of Artificial Intelligence Technologies on Practice of Literary Translation	70

3. Dynel, M. (2009). Beyond a joke: Types of conversational humour. *Language and linguistics compass*, 3(5), 1284-1299. <https://doi.org/10.1111/j.1749-818X.2009.00152.x>
4. Molina L., & Hurtado, Albir A. (2002). Translation Techniques Revisited: A Dynamic and Functionalist Approach. *Meta*, 47(4), 498-512. <https://doi.org/10.7202/008033ar>.
5. Zabalbeascoa Terran, P. (2005). Humour and translation, an interdisciplinary. *Humour*, 2(18), 185-207. <http://dx.doi.org/10.1515/humr.2005.18.2.185>

Горбань В.О.
гр. АУП-25

Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка

Наук. керівник – асист. кафедри теорії і практики перекладу Ваврів І.Я.

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES ON PRACTICE OF LITERARY TRANSLATION

In the modern globalized world technologies of artificial intelligence are entering the translation field more and more efficiently, changing the specifics of this activity. The use of neural networks and automated translation systems not only accelerates the work process but also creates a new type of interaction between human and machine. As mentioned in scientific researches, translators nowadays are more than just language mediators; they are also analysts, editors and consultants [1].

However, this shift from human to machine translation comes with challenges. Those difficulties faced by translators are related to ethics, creativity and accuracy. Artificial intelligence makes working with lengthy texts easier; nevertheless, it requires improved editing skills and comprehensive understanding of translation algorithms. Moreover, we can also observe the emergence of new tools and technologies that will further expand the capabilities of AI-based translation systems, making translators' work more efficient and enabling the creation of high-quality translations. [2]

From a theoretical perspective, nowadays the development of translation technologies is closely linked to neural networks that are able to analyze the context,

sentence structure, grammar nuances and semantic connections between words. These aspects make machine translation more accurate and human-like.

Modern translation activity is transforming into “hybrid system”, where both humans and technologies are functioning, complementing each other. Therefore, translator must have not only linguistic competence, but also digital literacy. Moreover, they must understand all the principles of machine systems operation and critically evaluate the results. Such an approach allows the integration of technologies into the translation process minimizing the loss of creativity [1].

The use of artificial intelligence has influenced both literary and technical translation. Speaking about literary rendering, it is a field where limitations of AI-technologies are revealed the most clearly. Although AI-based translation systems have improved their accuracy significantly in recent years, they still face particular difficulties in understanding and conveying all the nuances of a text, especially cultural aspects, humour, drama and other stylistic elements. Besides, they are not able to adapt a translation for the target audience, preserving the author’s style and intonation. [3]

Taking the literary translation into consideration, particular attention should be paid to translating idioms, since artificial intelligence cannot always convey their meaning accurately. As an example, some idiomatic expressions from the book of

Donna Tartt “The Secret History” will be provided to compare both human and machine translation. For instance, the quote “*Not for all the tea in China*” [4, page 241] is rendered into Ukrainian as «Ні за які медяники світу» [5] in translation by Bohdan Stasiuk. However, the AI-chatbot ChatGPT translates it as «Я б ніколи не образив тебе за всі чаї Китаю». The issue is that such a phrase is not commonly used in Ukrainian, that is why the conveyed meaning does not correspond in those two variants of translation. Moreover, it sounds artificially and do not transfer the emotional nuance of the idiom. The other example can be provided with an idiomatic expression in the quote “*I really don’t have the heart to go into it*” [4, page 545] that is translated into Ukrainian as «Мені, щиро кажучи, навіть не хочеться її переповідати» [5]. The phrase is fully understood by a reader and conveys both contextual and emotional meaning. However, this quote has been translated by ChatGPT as: «Я справді не маю

серця, щоб у це вдаватися». So the rendering made by artificial intelligence does not sound appropriate and loses its initial sense.

To conclude, modern artificial intelligence technologies have a significant impact on the process of translating literary works, yet they also raise a number of ethical and cultural questions. AI can quickly process large texts, but it does not always consider cultural characteristics and the authorial style. For example, metaphors, idioms and allusions can be translated literally, leading to a loss of emotional and artistic nuances. The copyright laws are the other ethical aspect: using AI for translation without the author's agreement may violate intellectual property rights. In addition, there is a risk that the unique author's style is lost and flattened under linguistic templates. Therefore, AI should be considered as an auxiliary tool that facilitates the translator's work, but does not replace human understanding of language, culture and emotional context.

The other thing that needs to be considered is that the translation profession is gradually evolving toward interaction with machines, and the key competences now include critical thinking, digital literacy, and editing skills. The future of translation lies in the harmonious combination of human intelligence and technology, where the machine performs the technical part and the human provides the depth, accuracy and beauty of expression. It is this synergy that will shape new trends in translation studies in the 21st century.

References

1. Zuparova L. K. The role of artificial intelligence in translation. 2019, 4 с.
2. Ольховська А. С. Вплив технології штучного інтелекту на перекладацьку галузь. ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2023, 2 с.
3. Ласінська Т. А. Використання технологій штучного інтелекту для навчання художньому перекладу (Наука і техніка сьогодні). Київ, 2024, №5(33), с. 688-696
4. D. Tartt The Secret History. Penguin, 1995. 640 p.
5. Д. Тартт Таємна історія / пер. з англ. Б. Стасюк. Харків: КСД, 2023. 560 с.